

Værdig og velfungerende SPS – til gavn for elever, lærlinge og kursister

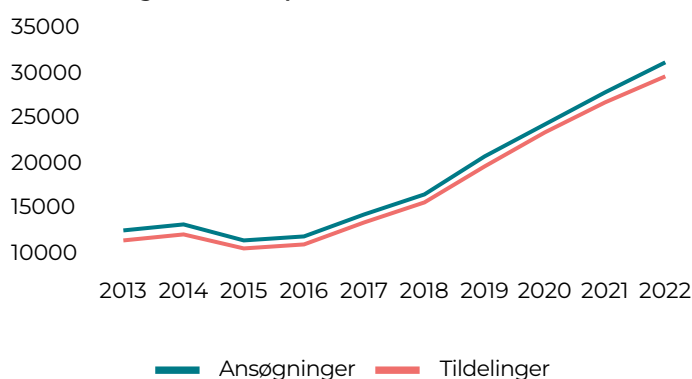
SPS (Specialpædagogisk Støtte) skal sikre, at elever, lærlinge og kursister på ungdoms- og arbejdsmarkedsuddannelserne (herefter elever) kan uddanne sig på lige fod med andre, selv om de har en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. SPS kan bl.a. bestå af it-hjælpe midler, studiestøttetimer, mentortimer mv.

Og det virker. En evaluering af SPS på ungdomsuddannelserne, som EVA offentliggjorde i 2021, viser, at elever, der modtager SPS, har mindre eller samme sandsynlighed for frafald sammenlignet med elever, der ikke modtager SPS. EVA's analyse viser desuden, at tidlig identifikation af støttebehov og igangsættelse af SPS er et af kendetegnene ved SPS af høj kvalitet.

Flere af dem, som går ind ad døren på landets erhvervsskoler, har brug for hjælp, hvilket bl.a. ses ved, at antallet af ansøgninger om SPS på erhvervsuddannelserne er steget med 134 pct. fra 13.900 til 32.500 i perioden 2013-2022¹. Antallet af tildelinger er ligeledes steget med 140 pct., hvilket underbygger et dokumenteret og stigende behov for SPS.

¹ BUU Alm. del endeligt svar på spørgsmål 73 d. 27. marts 2023
<https://www.ft.dk/samling/2022/almDEL/buu/spm/73/svar/1942925/2681671.pdf>

Flere ansøger om SPS på erhvervsuddannelserne

Derfor er det vigtigt, at der sikres et velfungerende SPS-system, så dem, der har behov for det, får den støtte, de har brug for, og at de får den rettidigt.

Med dette indspil er Erhvervsskolernes ElevOrganisation (EEO), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever (LH), Danske SOSU-skoler, Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH), Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier - Lederne (DEG-L) og Uddannelsesforbundet gået sammen om at beskrive udfordringerne i SPS-systemet, som vi ser det fra vores perspektiv. Desuden peger vi sammen på nogle løsninger, som vi mener nedbryder de barrierer, der forhindrer en smidig og optimal SPS-støtte til gavn for elever, lærlinge, kursister, virksomheder og skoler.

1

Gør ansøgningsprocedurer om SPS mindre tung og mere fleksibel

Udfordring:

Både ansøgningsprocessen og den efterfølgende sagsbehandlingstid skaber udfordringer for elever, lærlinge, kursister og skoler. Dels er den administrative proces med at identificere behov for støtte og søge SPS relativt tung. Dels kan den efterfølgende sagsbehandlingstid betyde, at eleven er op til 1/3 inde i sit uddannelsesforløb, før vedkommende modtager sin støtte. Desuden skal der søges om SPS særskilt til begge grundforløb og hovedforløb.

Løsning:

Der er behov for en løsning, der kan sikre eleverne den nødvendige SPS hurtigst muligt i forløbet, og som samtidig dækker det samlede uddannelsesforløb. Det vil sige, når eleven har fået bevilliget støtte til grundforløbet, så har eleven ret til støtten hele vejen til svendebrevet, med mindre skolen og eleven vurderer, at eleven på et tidspunkt i sit uddannelsesforløb ikke længere har behov for støtten. Det gælder som udgangspunkt også, når elever skifter uddannelse. Det vil imødegå udfordringerne med, at der skal søges mange gange for den samme elev og vil samtidig sikre, at en elev, der fortsætter sit forløb hen over årsskiftet, ikke skal ansøge igen.

For at nedbringe sagsbehandlingen, foreslås det desuden, at skolerne kan få tildelt en årlig SPS-pulje på baggrund af et forventet behov for SPS. På den måde vil det være muligt for skolen at have støttefunktioner klar til elever, så snart funktionsnedsættelsen bliver identificeret fremfor at skulle vente til, at ansøgningen er sendt og tildelingen givet. Skolerne vil fortsat være underlagt tilsyn, og det den vej igennem være muligt at kontrollere, at ressourcerne bruges rigtigt.

2

Screening af alle elever og lærlinge ift. ord- og talblindhed

Udfordring:

For en del elever gælder det, at funktionsnedsættelsen først opdages af erhvervsskolerne ved en screening for f.eks. ordblindhed eller af underviserne i den daglige undervisning. Mange af disse elever er i risiko for at falde fra. Det kan også være en udfordring, hvis eleven ikke selv har oplyst om sin ord- eller talblindhed.

Løsning:

Der afsættes midler til erhvervsskolernes screening af elever for ord- eller talblindhed på de første dage på uddannelsen eller før uddannelsesstart.

3

Smidigere SPS i overgangen til ungdomsuddannelse

Udfordring:

Der findes ikke på samme måde SPS i grundskolen, som det ses i det videre uddannelsessystem, men en elev kan godt tage IT-støtte fra grundskolen med sig i opstarten på en ungdomsuddannelse. Går der mere end tre måneder mellem én uddannelse og opstart på en anden, skal IT-støtten dog afleveres tilbage.

Det er den SPS-ansvarlige på det nye uddannelsessted, som i god tid skal søge om overflytning af hjælpemidler og eventuelt sørge for anden støtte til den nye uddannelse. Det kræver, at uddannelsesstedet ved, at eleven starter på uddannelsen, og at denne er berettiget til SPS. Med mulighed for at starte på en erhvervsuddannelse flere gange om året fra den ene dag til den anden, kan det være svært for den SPS-ansvarlige at sørge for denne overflytning, så hjælpemidlerne er klar ved uddannelsesstart.

Derudover oplever nogle skoler også, at kommunerne, på trods af, at der går mindre end tre måneder mellem én uddannelse og opstart på en anden, trækker teknologiske hjælpemidler tilbage.

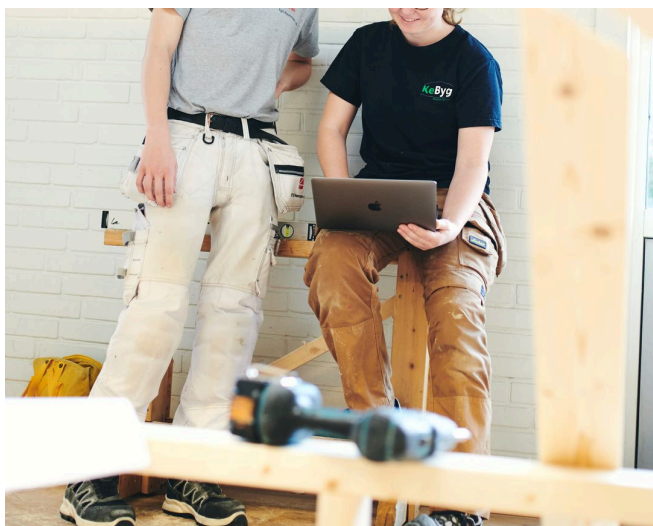
Løsning:

Elever skal ved ansøgning af ungdomsuddannelse kunne angive, hvorvidt de har haft brug for SPS tidligere på deres uddannelsesvej f.eks. i grundskolen. Dette skal eleven kunne give erhvervsskolen tilladelse til at handle på, så skolerne automatisk får besked, hvis eleven tidligere har haft støttebehov. Det vil gøre, at skolen tidligere kan komme i gang med at søge SPS til kommende elever.

Der skal i den forbindelse også skabes et stærkere bindeled mellem den viden, der er i kommunerne og ungdomsuddannelserne ift. SPS samt anden støtte, som elever tidligere har modtaget. Hvor behovet for IT-hjælpemidler kan være relativt nemt at identificere og tage med videre, er det noget andet, hvis en elev har fået støtte grundet psykiske udfordringer. Det er dog lige så vigtigt, at den rigtige støtte tilbydes, når vedkommende starter på en ungdomsuddannelse, så den bedst mulige overgang og opstart sikres. Det vil give eleverne de bedste betingelser for et optimalt uddannelsesforløb.

4

SPS i oplæringsperioder

Udfordring:

EVA offentliggjorde i 2023 en undersøgelse af SPS i oplæringsperioder for lærlinge med psykiske vanskeligheder. Den viser desværre, at det ikke er alle lærlinge, der får SPS på grundforløbet pga. psykiske udfordringer, som får støtten med sig ud i oplæringen. EVA peger på, at der er flere årsager hertil, bl.a. er de unge bange for de fordomme og det stigma, der er forbundet med psykiske diagnoser, hvilket får dem til at takke nej til at tage støtten med. Derudover er nogle erhvervsskoler ikke tilstrækkeligt opmærksomme på, at der kan søges om at få støtten med ud i oplæring, og så er det også en udfordring at have det rette personale stående klar, som beskrevet i punkt 1.

Løsning:

Elever og lærlinge, der modtager SPS-støtte skal nemt kunne tage støtten med videre i oplæring, hvis de selv ønsker det. Samarbejdet mellem SPS-vejlederne på eud og oplæringssted skal styrkes, så de unge får en kvalificeret støtte under oplæringen.

5

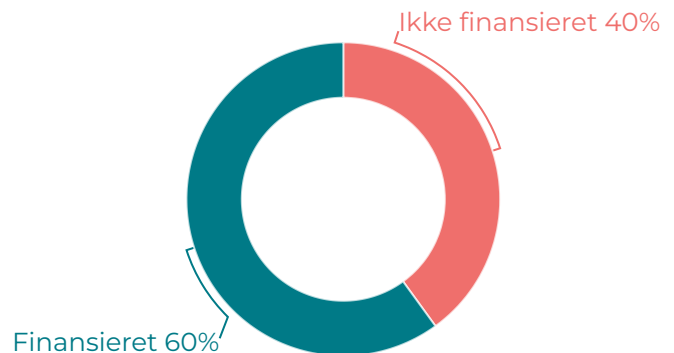
En finansiering, som dækker udgifterne

Udfordring:

Skolerne oplever, at finansieringen af SPS ikke dækker de reelle udgifter forbundet med administration og ansøgning om SPS. Dette skyldes blandt andet, at erhvervsskolerne kun kompenseres for den tid, de har brugt i direkte tid sammen med eleverne. Derudover betyder stigningen i ansøgninger og tildelinger også, at administrationsarbejdet på skolerne er blevet væsentlig mere omfattende. En vurdering fra DEG's medlemsskoler tegner således et billede af, at 40 procent af den tid, der bruges på SPS, ikke er dækket af finansieringen. Tiden til administration med mere vurderes at kunne nedsættes markant med løsning 1.

Skolerne efterlyser derfor økonomisk dækning for den tid, der bruges på at administrere ordningen (f.eks. indhente dokumentation og udfylde forløbsbeskrivelser), transport og generelt det set-up, der er rundt om eleven, der sikrer, at vedkommende kan modtage relevant og velfungerende støtte.

Finansieret og ikke finansieret arbejde med SPS

Løsning:

SPS-ordningen styrkes finansielt, så finansieringen i højere grad stemmer overens med de reelle udgifter forbundet med at søge, administrere og give relevant samt velfungerende støtte.

6

Bedre SPS-støtte til VEU

Udfordring:

På AMU-området findes den samme administrative SPS-model, som gør sig særlig uhensigtsmæssig i forhold til den screening, som går forud for en ansøgning om SPS, da uddannelsesstedet sjældent er i direkte kontakt med kursisten inden kursusforløbet. Derudover erkender mange kursister først behovet, når de sidder i undervisningslokalet eller står i værkstedet. I sammenligning med SPS-støtten til erhvervsuddannelsesområdet, er sagsbehandlingen i styrelsen hurtigere på AMU-området (3-5 dage) under forudsætning af, at nødvendig dokumentationen er indhentet og indsendt i forvejen. På trods af en hurtigere sagsbehandling for kursister, er behandlingstiden stadig problematisk, da AMU-kurser varer få dage, hvilket gør, at samtlige kursister ikke når at modtage den nødvendige støtte under kurset. Det øger risikoen for frafald blandt kursisterne.

Løsning:

Hvis kursisterne skal nå at få den nødvendige SPS-støtte under kurset, skal proceduren for SPS-støtte, screening mv. allerede sættes i gang ved kursusmelding. Det kan foregå ved, at kursusbeskrivelsen på voksenuddannelse.dk har fokus på behovet for støtte; f.eks. ved at spørge til tidligere brug af SPS og kursistens egen vurdering af sit støttebehov. Dette skal kombineres med mulighed for vejledning fra udbyderens side og en evt. dialog, hvis det er muligt. Kursisten skal give uddannelsesstedet tilladelse til at søge om SPS, så den er klar, når kursisten starter på kurset.

Erhvervsskolen skal sammen med eleven ved begyndelse af grundforløbet udarbejde en personlig uddannelsesplan. Til brug for uddannelsesplanen skal skolen have gennemført en kompetencevurdering af eleven – i almindelighed inden for 2 uger fra begyndelse af undervisningen. Denne vurdering skal blandt andet indeholde et eventuelt behov for særlig støtte.

Når den SPS-ansvarlige skal ansøge om SPS, er første trin, at støttebehovet er identificeret og fagligt dokumenteret. Den SPS-ansvarlige skal hjælpe eleven med at sætte ord på de udfordringer, der følger med funktionsnedsættelsen, og sammen med vedkommende afdække, hvad der skal til for at skabe de bedste muligheder for at kompensere for funktionsnedsættelsen. Den SPS-ansvarlige skal derefter beskrive behovet samt oprette ansøgningen digitalt senest 14 dage efter, at uddannelsesstedet er blevet opmærksom på, at der er et støttebehov.

Herefter behandler STUK ansøgningen og tildeler evt. støtten, som bestilles og igangsættes. Efterfølgende afventes levering af hjælpemiddel fra leverandøren, kontrol af hjælpemiddel, udlevering samt betaling af faktura og ansøgning af refusion for skolens udlæg. Eleven kan således godt opleve, at det først er et godt stykke inde i uddannelsesforløbet, at hjælpemidlerne modtages. Selvom 30 dage for nogen kan virke som kort tid, så er det 1/3 del af et grundforløb på en erhvervsuddannelse, som varer 20 uger. I særlige tilfælde tager hele processen og især sagsbehandlingen i forhold til bevillingen af støtten endnu længere tid, fordi der i perioder er meget pres på systemet. Dette er f.eks. når flere uddannelsessteder modtager mange nye elever på samme tid.